

Kuopion seudun autoliikenteen viitoituksen yleissuunnitelman asettaminen nähtäville

Kaupunkirakennelautakunta 25.03.2026 § 68
1867/08.00.00/2026

Valmistelijat / lisätiedot:

suunnitteluinsinööri Jouko Häyrinen, puh. 044 718 5423

kaupungininsinööri Ismo Heikkinen, puh. 044 718 5656

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

elinvoimajohtaja Timo Antikainen

Lautakunnalle esitetään, että se hyväksyy Kuopion seudun autoliikenteen viitoituksen yleissuunnitelman nähtävillä oloa varten.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Yleistä

Edellinen Kuopion autoliikenteen viitoituksen yleissuunnitelma on laadittu vuonna 1985. 40 vuoden aikana Kuopioon on rakennettu uusia kaupunginosia ja yritysalueita. Muutkin opastuskohteet ovat osittain muuttuneet. Kuopion seudun viitoituksia on tehty viime vuodet yksi kohde kerrallaan ilman yhtenäistä linjaa. Lainsäädäntökin on muuttunut.

Nykyinen tieliikennelaki tuli voimaan vuonna 2020. Uusi laki toi mukanaan muutoksia opastetaulujen ulkoasuun ja kokoon. Lain uudistuessa Väylävirasto on myös päivittänyt viitoituksen suunnitteluohjeita, joita ei tosin olla vielä virallisesti julkaistu. Ohjeissa on muutoksia mm. valtakunnalliseen kaukokohteiden viitoitukseen. Esimerkiksi kaukokohde Kuopiosta etelään tulee olemaan jatkossa Helsinki aiemman Mikkelin sijaan. Kaikkien edellä mainittujen syiden vuoksi oli tarpeen laatia uusi autoliikenteen viitoituksen yleissuunnitelma.

Palvelukohteiden viitoitus rajattiin tämän suunnitelman ulkopuolelle. Palvelukohteilla tarkoitetaan lähinnä matkailua ja vapaa-ajan liikkumista palvelevia kohteita. Niistä on tarkoitus laatia oma yleissuunnitelmansa myöhemmin. Pyöräliikenteen viitoituksesta on laadittu oma yleissuunnitelmansa v. 2023. Tämä suunnitelma on edennyt jo Kuopion kaupungin osalta toteutukseen.

Työn toteutus

Maanteiden ja taajama-alueiden viitoitukset liittyvät toisiinsa. Maantiellä aloitettu kohteen viitoitus viedään taajama-alueella perille saakka. Vastaavasti taajama-alueella ei aloiteta esim. jonkun paikkakunnan viitoitusta, ellei maantiellä jatketa saman kohteen viitoitusta. Tämän vuoksi viitoituksen yleissuunnitelma oli tarpeen laatia seudullisena. Tämä yleissuunnitelma

onkin laadittu yhteistyössä Itä-Suomen elinvoimakeskukseen (aikaisemmin Pohjois-Savon ely-keskus) ja Siilinjärven kunnan kanssa.

Työ käynnistettiin jo keväällä 2023. Työn eteneminen oli hidasta, koska suunnittelualue oli laaja ja voimassa olevia suunnitteluohjeita ei ollut saatavilla. Työn käynnistyessä Väylävirasto oli julkaisemassa uusia suunnitteluohjeita. Niiden julkaisu on kuitenkin siirtynyt niin, että tämän yleissuunnitelman valmistuessa ohjeita ei ollut virallisesti julkaistu. Tätä suunnitelmaa varten käytössä oli Väylävirastolta saatu uusien ohjeiden luonnosversio.

Yleissuunnitelman sisältö ja tavoite

Suunnittelualue käsitti Kuopion keskeisen kaupunkialueen Hiltulanlahdesta Sorsasaloon sekä Siilinjärven kunnan alueen.

Suunnitelman tavoitteena ja sisältönä oli:

- Inventoida suunnittelualueen nykyiset viitoitukset ja niiden puutteet
- Määrittää periaatteet, millaisia kohteita ja kuinka niitä viitoitetaan.
- Laatia yleissuunnitelmatasoiset karttaesitykset suunnittelualueen viitoituksista määriteltyjen periaatteiden mukaisesti.

Tärkeimpiä viitoitusperiaatteita ja muutoksia Kuopion alueella

Viittojen ulkoasu ja koko muuttuvat nykyisestä. Viittojen pinta-ala kasvaa n. 25-30 % nykyisestä. Tämä aiheuttaa paitsi itse viitan niin myös monissa tapauksissa portaaleiden uusimisen. Ajoradan yläpuoliset viitat on kiinnitetty portaaliksi kutsuttuun kehikkoon. Kukin portaali on mitoitettu jollekin tuulikuormalle, joka on määritelty portaalin rakennusvaiheessa siihen asennettujen viittojen pinta-alan perusteella. Huomattavasta osasta portaaleja ei ole saatavilla tietoa, mikä siihen asennettavien viittojen maksimipinta-ala saa olla. Kun tietoa ei ole ja viittojen pinta-ala kasvaa, portaali on mahdollisesti uusittava varmuuden vuoksi. Uusimmilla alueilla, kuten Savilahdessa, on jo käytössä uudenmalliset viitat.

Yleissuunnitelmassa on huomioitu tiedossa olevat muutokset. Esimerkiksi suunnitteluvaiheessa oleva ramppi moottoritieltä Puijonkadulle on mukana tässä suunnitelmassa.

Väylävirasto on määritellyt koko Suomen alueelle opastettavat kauko- ja lähikohteet ja laatinut niistä viitoituskohdeluettelon. Tätä luetteloa noudatetaan valtakunnallisesti. Uuden luettelon mukaan Kuopiosta etelään kaukokohteeksi tulee määritellä Helsinki aiemman Mikkelin sijaan. Mikkeli muuttuu välikohteeksi. Pohjoisen suunnassa kaukokohteeksi vaihtuu Kajaani. Aiempi kaukokohde Iisalmi vaihtuu välikohteeksi. Itä-länsi-suunnassa Joensuu ja Jyväskylä säilyvät kaukokohteina. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Mikkeli ja Iisalmi pääosin häviävät Kuopion kaupunkialueen viitoituksesta ja ne korvautuvat Helsingillä ja Kajaanilla.

Varareittien opastus ei ole aikaisemmin ollut Kuopion kaupunkialueella käytössä. Varareitti on ennalta suunniteltu reittivaihtoehto tilanteeseen, jossa pääreittiä ei voida käyttää. Kuopiossa esim. moottoritiellä sattuneen onnettomuuden vuoksi liikenne ohjattaisiin varareitille Kolmisopentielle tai Savilahdentielle. Kaupunkialueella varareittimerkkejä tulee moottoriteiden rampeille ja pääteille.

Keskustan viitoitusta täydennetään. Uusien ohjeiden mukaisesti valkopohjaiset kilvet vaihdetaan sinipohjaisiksi. Edelleen ohjeiden mukaan päätiellä tai pääkatumaisella taajaman sisääntuloväylällä viitoituskohteena käytetään yleensä taajaman nimeä. Siksi esim. Tasavallankadulla keskustatunnuksen yhteydessä lukee KUOPIO. KESKUSTA-sanaa käytetään vasta lähellä ydinkeskustaa. Uutta keskustatunnusta käytetään taajaman sisääntuloväylillä.

Keskustan ulosmenoviitoitukseen on tehty täydennyksiä ja muutoksia. Esimerkiksi Puijonkadun muuttuessa joukkoliikennekaduksi Suokadun ja Asemakadun välillä ulosmenoviitoitus siirretään Puijonkadulta Maaherrankadulle.

Paikalliskohteisiin lisätään Hiltulanlahden uudet osa-alueet: Kirjuri, Kinnulanmäki ja Nuolimäki. Kohde Saaristokaupunki poistuu moottoritien viitoituksesta.

Eri tapahtuma-areenat on viitoitettu tähän saakka kulloisellakin sponsorinimellä. Sponsorin vaihtuessa viittoja on jouduttu uusimaan. Yleissuunnitelmassa areenoista on käytetty yleisnimityksiä kuten esim. jalkapallostadion tai pesäpallostadion. Jatkossa maastossa olevissa viitoissa käytetään liikunta- ja tapahtumapaikoista vain yleisnimityksiä. Jos tapahtumapaikalle on annettu kiinteä nimi, kuten esim. Luola, viitoituksessa käytetään tuota nimeä.

Pysäköintipaikkojen opastus on käytössä keskustassa ja Savilahden alueella. Keskustassa on ollut käytössä pysäköintikehä, jota pitkin on opastettu eri pysäköintilaitoksiin. Nyt Puijonkadun muutosten vuoksi kehään lisätään Maaherrankatu.

Jatkossa Kuopiossa paikannimikilpiä käytetään vain taajamaan saavuttaessa. Taajaman sisällä ei käytetä paikannimikilpiä. Nykyiset paikannimikilvet Julkulasta, Saaristokaupungista ja Petoselta poistetaan.

Katuverkolla viitoitetaan paikalliskohteina paikantamisen kannalta merkityksellisiä kohteita. Kuopiossa viitoitetaan keskusta ja kaupunginosat. Lisäksi viitoitetaan erikoiskohteita, joita ovat runsaasti liikennettä synnyttävät teollisuus- ja liikelaitokset, terminaalit ja tapahtuma-areenat. Kuopiossa erityiskohteita ovat esimerkiksi Kumpusaaren satama-alue ja yliopisto. Kuopiossa on yli 60 erityiskohdetta.

Kustannukset

Kaikki yleissuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet maksavat Kuopion kaupungille 4,6 milj. euroa. Kustannukset on arvioitu yleissuunnitelmatarckuudella siten, että niihin on laskettu mukaan työmaatehtäviä ja tilaajakustannuksia yhteensä 32 %. Kuopion kaupungin kustannukset nousevat korkeiksi. Osittain tämä johtuu siitä, että kaupungin nykyisten portaalien kapasiteettitiedoissa on hyvin paljon puutteita. Kustannusarvioon on laskettu uusittaviksi epävarmat portaalit, vaikka kaikkia niitä ei ehkä tarvitse vaihtaa. Vaikka mukaan ei laskettaisikaan mahdollisesti uusittavia portaaaleja, puhutaan silti suuresta investoinnista. Kustannusarvioissa ei ole huomioitu suunnittelukuluja. Tämän yleissuunnitelman lisäksi on laadittava yksityiskohtaiset toteutussuunnitelmat. Suunnitteluun ja varsinaiseen työn toteuttamiseen on jatkossa varattava investointirahaa.

Jatkosuunnittelu ja toteutus

Yleissuunnitelma on Kuopion osalta laadittu vasta ns. kantakaupungin alueelle. Juankosken, Maaningan ja kaikkien muidenkin Kuopion taajamien viitoitukset tulee käydä läpi samaan tapaan yhteistyössä elinvoimakeskuksen kanssa. Yhteistyö korostuu liitoskunnissa, koska joidenkin taajamien läpi menee elinvoimakeskuksen ylläpitämä väylä kuten esim. Juankosken taajaman pääväylä Juankoskentie. Myös palvelukohteista on tarpeen laatia oma yleissuunnitelmansa koko Kuopion alueelta. Lisäksi elinvoimakeskus on käynnistämässä seudullista palvelukohteiden viitoituksen yleissuunnitelman laatimista. Kuopio osallistuu tähän työhön, jos se koskee Kuopion aluetta. Tästä työstä voi aiheutua jonkin verran lisäyksiä nyt valmistuneeseen suunnitelmaan nähden, vaikkakin joitakin palvelukohteita huomioitiin jo nyt portaaliopastuksissa.

Tämä yleissuunnitelma pitää sisällään valtavan määrän viittoja, joiden uusimiseen menee useita vuosia. Tieliikennelaissa siirtymäaikaa vanhan mallisista uusiin viitoihin on annettu vuoteen 2030 saakka. Tältä osin tilanne on muuttumassa. Hallitus on esittänyt, että opastusmerkkien osalta määräaikaa jatkettaisiin vuoteen 2039 saakka. Tämä muutos on tervetullut, koska kaikkia viittoja ei olisi saatu uusittua alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Viittojen vaihtoaikatauluun vaikuttavat työn määrä ja käytettävissä olevat investointimäärärahat. Lisäksi Kuopion viittojen uusimiseen vaikuttaa myös, kuinka elinvoimakeskus vaihtaa viittoja omalla alueellaan. Kauko- ja välikohteita ei voi vaihtaa katuverkolla uusiin ennen kuin maanteillä on opastettu samat kohteet.

Työ toteutetaan useassa vaiheessa. Työ etenee siten, että yleissuunnitelmasta rajataan sopivaksi katsottu alue. Tämän alueen viitoista laaditaan rakentamissuunnitelmat yleissuunnitelman pohjalta. Rakentamissuunnitelma sisältää yksityiskohtaiset tiedot viittojen sekä portaalien sijoituksesta ja mitoituksista. Alustavasti on ajateltu aloittaa uusimistyö keskusta-alueelta. Tämä voi muuttua elinvoimakeskuksen kanssa käytyjen keskustelujen perusteella. Kerralla uusittavien alueiden kokoon vaikuttaa käytettävissä olevat määrärahat. Osittain tätä yleissuunnitelmaa voidaan toteuttaa myös eri kadunrakennushankkeiden yhteydessä.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö § 33

Vaikutusten arviointi

Vaikutuksia on arvioitu tarkemmin liitteenä olevalla lomakkeella. Suurin vaikutus on autoliikenteen sujuvuuden paraneminen.

Liitteet

1867/2026 Kuopion seudun autoliikenteen viitoituksen YS raportti
1867/2026 LIITE 1.1 Tieverkon kohteet Vt5 ja vt9 etelään rautalanka
1867/2026 LIITE 1.2 Tieverkon kohteet Vt5 ja vt9 pohjoiseen rautalanka
1867/2026 LIITE 2.1 Moottoritien rinnakkaistie rautalanka

1867/2026 LIITE 2.2 Moottoritien rinnakkaistie Kuopion kaupunkialueen kohdalla

1867/2026 LIITE 2.3 Moottoritien rinnakkaistie Siilinjärven Vuorelan ja keskustan kohdalla

1867/2026 LIITE 3.1 Keskustan viitoitus Kuopio

1867/2026 LIITE 3.2 Keskustan viitoitus Siilinjärvi

1867/2026 LIITE 4.1 Paikallis ja erityiskohteet Kuopio rautalanka

1867/2026 LIITE 4.2 Paikallis ja erityiskohteet Kuopion keskusta rautalanka

1867/2026 LIITE 4.3 Paikallis ja erityiskohteet Siilinjärvi rautalanka

1867/2026 LIITE 5.1 Kuopio välillä Humalajoki – Kurkimäki suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.2 Kuopio välillä Pellesmäki – Hiltulanlahti suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.3 Kuopio välillä Matkus – Levänen suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.4 Kuopio välillä Särkilahti – Rahusenkangas suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.5 Kuopio välillä Päiväranta – Sorsasalo suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.6 Kuopion keskusta-alue suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.7 Siilinjärvi välillä Vuorela – Toivala – Jännevirta suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.8 Siilinjärvi välillä Räimä – Kasurila suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.9 Siilinjärvi välillä Harjamäki – Yara – Pyylampi suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 5.10 Siilinjärvi välillä Aappola – Pöljä suunnitelmakartta

1867/2026 LIITE 6.1 Opasteluettelo

1867/2026 LIITE 6.2 Portaaliluettelo

1867/2026 LIITE 7.1 Rakentamiskustannusten yhteenveto

1867/2026 LIITE 7.2 Kustannusarvio tie- ja katuosuuksittain

1867/2026 Kuopion viitoituksen yleissuunnitelma vaikutusten ennakkoarviointi